

COMUNICATO n. 2760 del 03/10/2025

Von Trentino hefta å dar pruf vo Arge Alp: pürgar un schualn protagonistn kontra in aluviongen

[Cimbro] Da autonome Provìntz vo Tria iz vorânavür von näüge prodjèkt augelekk drinn in da Arbat Kamòuschaft Arge Alp boda, âhevante von mânat von hoachnach 2026, bart süachan zo macha vorstian in laüt baz ma mocht tüan azta hebat vürzokhemma an aluviong. Di initziatìf nidargelekk von Dipartimént Zivìl schütz, beldar un gebillt vodar autonome Provìntz vo Tria iz sa khent âgenump vor earst von Direktìf Komitatt vodar Arbat Kamòuschaft von alpinar redjongen un bart khemmen besteteget vodar Konferéntz von Kape Govèrno vo Arge Alp bodase bart haltn ka Tria atz 24 von bimmat boda khint.

Ma hatt vorstânt ke machan lai di arbatn auzohalta 'z bazzar – baispil spèrrn un schützlavìn – iz nèt genumma zo sichra di laüt azta hettat vürzokhemma an aluviong. Teknolodjìan un infrastruktùrn, defatte, soìn nèt genumma zo geba a djüsta sicharom, azta di laüt lengse sèlbart in perikolo. Asó hattma übarlekk az saibe gântz bichte machan bizzan hoatar bia un baz ma mocht tüan balda soìn dise perikole un asó helvan in pürgar zo vorstiana djüst bele riskie ma loaf. “Schützanse von idrogeologesche riskie iz möglich lai azta aniaglaz vo üs gitten zo tüana vor ditza – asó hatta khött dar koordinator von prodjèkt Stefano Fait, djeneràl diridjént von Dipartimént zivìl Schütz, beldar un gebillt vodar Provìntz – pitt disarn initziatìf böllbar azta di laüt rendarnen kunt vo ditza, bar bölln innvângen pürgar un istituziongen zo macha an prodjèkt boda hatt azpe khèrn di sicharom un di responsabilitét vodar gântzan kamòuschaft”.

Dar Trentino hatt sa gelirnt vil aftz ditza ankunto in européan prodjèkt LIFE FRANCA, boda hatt inngevüart näüge struméntn zo nütza zo geba garadege informatziongen, struméntn boda innvângen aministratör, famildje un studjétn. Gântz guat soinda gânt di sachandarn boda soìn khent getânt pinn studjént vodar mittlschaul boda, durch labör un didaktik strumentn gemacht lai vor ditza – zbisnen disan an comics gemacht ad hoc – hâmsa gemak vorstian mearar un lirnén bazta geat getânt un dena hâmsa gemak machan khennen dise sachandarn in eltarn o.

Dar näüge prodjèkt iz starch gepuntet in Strategesche Progråmm vo Arge Alp übar in tèma “Drauschang pellar afte natural riskie un afte katastrofe”, gitt zuar zo lega panândar alle dise esperientzan un darzuar seng un vorstian bazta tüan di ândarn alpinar redjongen o, vürvüarante pittnândar komunikatìf stratedjian. Trentino, Lombardia, Tiról, Salzburg Tessin Kantòu un Südtiról bartn arbatn asó pittnândar geschützt vodar Baviara, von Graubünden Kantòu un von Vorarlberg, zo vorstiana bele strumentn zo nütza zoa zo maga hâm an uantzegen kulturàl grunt vor di kamòuschaftn von gântz alpinar raum.

In dise zboa djar boda bart innhaltn dar prodjèkt bartnda khemmen augelekk trèff boda bartnse vennen drauzoreda tèknesche un aministratör un no, workshop vor di pürgar un initziativan augelekk garade vor di schualn, sin zo riva aftn lest tagung boda bart khemmen gezoaget bazma hatt getânt un bo ma sait gerift. Dar

gântz prodjèkt iz gezalt vo Arge Alp boda untarlekk in gântzan 120.000 euro, dar prodjèkt iz darkhennt azpe stratègesch vodar arbat Kamòuschaft boda in allz daz sèll boda khint getânt lekk hèrta vorânavür schützan di umbèlt, adatarnse in klima bèkslom un abelirnen di naüng djeneratziongen.

Übarsetzt von Schaltarle vor di zung von Toalkamou vodar Zimbar Hoachebene

Arge Alp in an arbat kamòuschaft augelekk atz 12 von bimmat von djar 1972 atz Mösern, in Tiról, pinn zil z'arbata übar tème boda ågian alln un boda innvânk schiar 26 mildjü laüt.

'Z nemmnda toal in Arge Alp, 'z Taütschlânt pinn Frai Stato vodar Baviara, 'z Österraich pinn Länder Vorarlberg, Tiról un Salzburg, 'z Beleschlânt pinn zboa autonome Provintzan vo Poatzan un Tria un pittar Redjong Lombardia, di Svaitz pinn Kantöü Graubünden, Saknt Gallen un Tessin.

(cdt)